

Ο ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟΝ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ*

Τοῦ Ὑφηγητοῦ κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΒΟΥΤΥΡΑ

Ἡ 24ῃ Ὀκτωβρίου εορτάζεται κατ' ἔτος ὡς ἡμέρα τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐτέθη ἐν ἰσχύϊ ὁ Χάρτης τοῦ Ο. Η. Ε.
Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐξέφρασε τὴν γνώμην κατὰ τὴν 26ην σύνοδόν της τοῦ 1971 ὅτι ἡ ἐπέτειος αὕτη πρέπει νὰ «ἀποτελῇ τὴν εὐκαιρίαν διὰ τὰς κυβερνήσεις τοῦ νὰ ἐπιβεβαιώσουν τὴν πίστιν των εἰς τὰς ἐπιδιώξεις καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν». Ὁ εορτασμὸς οὗτος θὰ πρέπει νὰ ἔχῃ διεθνεῖ χαρακτῆρα, νὰ τηρῆται δὲ ὡς δημοσίαι εορτὴ ἀπὸ ὅλα τὰ κράτη - μέλη τοῦ Ὄργανισμοῦ.

* * *

Ὁ τίτλος «Ἠνωμένα Ἐθνη» ἐχρησιμοποιήθη διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν διακήρυξιν τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1942, ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι 26 ἔθνῶν ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ ἐξακολουθήσουν τὸν πόλεμον κατὰ τῶν τότε δυνάμεων τοῦ «Ἀξονος» μέχρι τῆς νίκης.

Ἀπὸ τότε παρήλθον 30 καὶ πλέον ἔτη. Μεγάλαι μεταβολαὶ ἔχουν ἐπέλθει εἰς τὸν πλανήτην μας. Ἐνας ἀνεμοστρόβιλος ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν γῆν καὶ ἀνέτρεψε τὰ πάντα, μέχρι τοῦ σημείου νὰ μὴ ἀναγνωρίζωμεν ποιοὶ ἦσαν οἱ νικηταὶ καὶ ποιοὶ οἱ ἠττημένοι τοῦ πολέμου. Ἀντίκτυπον τῶν μεταβολῶν αὐτῶν ὑφίσταται καὶ ὁ Ὄργανισμὸς, τοῦ ὁποίου τὰ μέλη, ἀπὸ 51 — ὅσα ἦσαν τὰ ἰδρυτικὰ τοῦ ΟΗΕ κράτη — κατέστησαν ἤδη 135. Αἱ δυνάμεις τοῦ «Ἀξονος» κατέστησαν βαθμιαίως μέλη τοῦ ΟΗΕ. Ἡ Ἰταλία τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1955, ἡ Ἰαπωνία τὸν αὐτὸν μῆνα τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ συνεπληρώθη ἡ διαδικασία τῆς εἰσδοχῆς καὶ τῆς Γερμανίας — ἢ, μᾶλλον τῶν Γερμανιῶν — εἰς τὸν Διεθνεῖ Ὄργανισμόν. Αἱ δύο πρῶται, μάλιστα, χῶραι ἦσαν μέχρι τὰ τέλη τοῦ 1972 καὶ μέλη τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας.

Τὸ ὅτι ὁ ΟΗΕ συνεκέντρωσε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρῶνῃ ὅλα τὰ κράτη τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως ἐπιτυχίαν καὶ θετικὸν στοιχεῖον. Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν οὐδέποτε τὸ κατώρθωσε. Ἄς μὴ λησμονῶμεν ὅτι αἱ Ἠνωμένοι Πολιτεῖαι δὲν μετεῖχον εἰς αὐτὴν, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις εἰσῆλθε πολὺ ἄργά καὶ

* Ὁμιλία κατὰ τὸν εορτασμόν τῆς ἡμέρας τῶν Ἠν. Ἐθνῶν εἰς τὴν Ἀνωτάτην Βιομηχανικὴν Σχολὴν τὴν 24ην Ὀκτωβρίου 1973.

ἡ Γερμανία, ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Ἰαπωνία ἀπεχώρησαν ἀπὸ αὐτήν. Ἀντιθέτως νομίζω ὅτι οὐδεμία χώρα — πλὴν τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς — εἶχε τὴν τάσιν νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν ΟΗΕ.

Ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἐκυριαρχεῖτο ἀπὸ τὴν Εὐρώπην. Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει εἰς τὸν ΟΗΕ. Ἡ δὲ Εὐρώπη ἦτο διηρημένη εἰς τρία : εἰς τὴν ομάδα τῶν δυτικῶν δημοκρατιῶν, εἰς τὸν κομμουνιστικὸν κόσμον καὶ εἰς τὰ φασιστικὰ καθεστῶτα. Ἡ ἀποχώρησις τῶν ὀλοκληρωτικῶν χωρῶν Γερμανίας, Ἰταλίας καὶ Ἰαπωνίας κατὰ τὰ ἔτη 1933-1935 καὶ ἡ ταυτόχρονος σχεδὸν εἴσοδος (1934) τῆς Σοβ. Ρωσίας κατέστησε τὴν ΚΤΕ, ἀπὸ ὄργανον εἰρήνης καὶ συνυπάρξεως ἀντιτιθεμένων συμφερόντων καὶ ἰδεολογιῶν, ἀπεικόνισιν τῆς διαιρέσεως τοῦ κόσμου εἰς δύο στρατόπεδα, τὰ ὁποῖα ἐπέπρωτο νὰ συγκρουσθοῦν εἰς τὸν δευτέρου παγκόσμιον πόλεμον.

Ἀντίκτυπον τῶν μεταβολῶν τῆς ἐποχῆς μας ἀποτελεῖ καὶ τὸ ὅτι ὁ Ὅργανισμὸς ἀσχολεῖται σήμερον μὲ πολλοὺς τομεῖς δραστηριοτήτων, οἱ ὁποῖοι δὲν ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἰδρυσίαν του τὸ 1945, ὅπως π.χ. τὸν τομέα τῶν ἐφαρμογῶν τῆς διαστημικῆς τεχνολογίας, τῆς εἰρηνικῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἀτομικῆς ἐνεργείας, τοῦ πυθμένου τῶν θαλασσῶν καὶ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ συνεργασία μὲ τὸν ΟΗΕ διὰ τὴν προστασίαν κατὰ τῆς μόλυνσεως τῆς περιοχῆς τῶν Ἀθηνῶν ἀποτελεῖ τὸ πλέον πρόσφατον παράδειγμα.

Ἐξ ἄλλου, συμφώνως πρὸς ἀπόφασιν ληφθεῖσαν τὴν 11ην Δεκεμβρίου 1972 ἰδρύεται παγκόσμιον Πανεπιστήμιον μὲ τὸ ὄνομα «Πανεπιστήμιον τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν». Τοῦτο θὰ ἔχῃ ὡς ἀποστολὴν τόσον τὴν πρακτικὴν ἔρευναν τῶν ἐπιγόντων παγκοσμίων προβλημάτων, ὅσον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐημερίαν τῶν ἀτόμων.

* * *

Παρ' ὅλον ὅτι σήμερον ὁ ΟΗΕ ἀποτελεῖται ἀπὸ κυρίαρχα κράτη-μέλη, ἡ ὀνομασία του ὡς Ὅργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν δικαιολογεῖται νομίζω ἐκ τοῦ ὅτι τὸ 1942, ὅτε ἐγένετο, ὡς εἶπομεν, τὸ πρῶτον ἢ χρῆσις τοῦ ὄρου, τὰ πλεῖστα τῶν ἀγωνιζομένων τότε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἔθνῶν εἶχον ἀπωλέσει τὴν κρατικὴν τῶν ὑπόστασιν, ὡς τελοῦντα ὑπὸ τὴν γερμανικὴν κατοχὴν.

Ἄλλὰ καὶ ἱστορικῶς δικαιολογεῖται ὁ ὄρος. Ὁ θεσμὸς τῶν Ἀμφικτιονιδῶν εἶναι, ὡς γνωστόν, ἀρχαιότατος εἰς τὴν χώραν μας (1) καὶ προηγείται χρονολογικῶς τῆς ἰδρύσεως τῶν τότε πόλεων. Ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν διάφοροι φυλαὶ κατόικουν εἰς ὄρισμένην περιοχὴν διεσπαρμέναι εἰς κόμας. Αἱ φυλαὶ αὗται ἐκαλοῦντο ἔθνη (2).

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀναδρομὴ εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀμφικτιονίας μᾶς δίδει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντλήσωμεν ὄρισμένα ἱστορικὰ διδάγματα. Οὕτως ἡ ἀρχαιότερα τῶν

1. Πρβλ. Duruy, Histoire Grecque, 1, σελ. 721. Αἰσχίνου, Περὶ τῆς παραπροσεβείας, 115, Κατὰ Κτησιφώντος, 109 - 111.

2. Βλ. Γενικὴν παγκόσμιον ἐγκυκλοπαιδείαν (Πάπυρος - Larousse), τόμος 2ος, σελ. 814 - 815.

Ἄμφικτιονίων, ἢ τῶν Θερμοπυλῶν Πυλαία (3) διεξήγαγε περὶ τὸ 596 π.Χ. τὸν πρῶτον δεκαετῆ ἱερὸν Πόλεμον κατὰ τῶν Κρισσαίων. Κατὰ τὸ 356 π.Χ. τὸ Ἄμφικτιονικὸν Συνέδριον ἐπέβαλε βαρεῖαν χρηματικὴν ποινὴν εἰς τοὺς Φωκεῖς, διότι εἶχον καταπατήσει γαίης τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν. Ἡ δὲ ἄρνησις τῶν νὰ καταβάλουν τὸ πρόστιμον προεκάλεσε τὸν τρίτον ἱερὸν πόλεμον (355 - 346), οἱ δὲ Φωκεῖς ἐγένοντο καὶ πάλιν δεκτοὶ εἰς τὴν Ἄμφικτιονίαν μόλις κατὰ τὸ 278 π.Χ. διὰ τὴν ἡρωϊκὴν κατὰ τῶν ἐπιδραμόντων Γαλατῶν ἄμυνάν των. Τέλος, κατὰ τὸν Λαμιακὸν πόλεμον ἐξεβλήθησαν τῆς Ἄμφικτιονίας οἱ Μακεδόνες, ἀντ' αὐτῶν δὲ εἰσῆλθον οἱ Αἰτωλοὶ.

* * *

Ἀνεξαρτήτως τῆς θεωρητικῆς διαμάχης περὶ τὴν ὀρολογίαν τῆς «κοινότητος» καὶ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς τοποθετήσεώς της εἰς τοὺς διεθνεῖς ὀργανισμοὺς, βέβαιοι εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος, κεντρικὴ ἀξία τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι καὶ ἡ βάση τῆς διεθνοῦς κοινωνίας. Ἡ συνοχὴ τῆς κοινωνίας ταύτης, ὡς συνόλου κρατῶν, θεμελιούται ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκ τῆς ἐνότητος ταύτης ἡ ἀνθρωπότης ἀποκτᾷ αἴσθημα ἀλληλεγγύης (4). Παρὰ τὴν ὑφισταμένην διάκρισιν τῆς προσωπικότητος τοῦ κράτους ἐκ τῆς προσωπικότητος τῶν ἐν αὐτῷ διαβιούντων, αἱ μεταξὺ κρατῶν σχέσεις ἀποτελοῦν κατὰ βάσιν σχέσεις μεταξὺ ἀνθρώπων. Ἡ κοινωνία τῶν κρατῶν εἶναι ἡ εὐρύτερα μορφή τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων (5).

Οὕτως, ἐπιδίωξις τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν εἶναι ἡ διατήρησις τῆς διεθνοῦς εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας, ἡ ἀνάπτυξις φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ συνεργασία εἰς τὴν λύσιν τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ πολιτιστικῶν προβλημάτων, καθὼς καὶ ἡ συνεργασία διὰ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰς θεμελιώδεις ἐλευθερίας.

Ὁ ΟΗΕ, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ch. Chaumont (6), εἶναι μία ἀπὸ τὰς κυριώτερας ἐκφράσεις μονίμου διεθνοῦς συγκροτήσεως, ὡς αὐταὶ ἀνεφάνησαν εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις κατὰ τὸν αἰῶνα μας. Εἰς τοὺς προγενεστέρους αἰῶνας αἱ διαδικασίαι τῶν διεθνῶν σχέσεων δὲν ἐπεδίωκον τὴν μονιμότητα.

Αἱ ἀνάγκαι, εἰς τὰς ὁποίας ἀνταποκρίνονται οἱ διεθνεῖς ὀργανισμοὶ καὶ εἰδικώτερον ὁ ΟΗΕ ἐξηγοῦνται, κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα (7) εἰς τὰς ἐξελίξεις τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου, καρποῦ

3. Βλ. Σταύρου Ι. Βουτυρᾶ (- Βρεττοῦ - Βαφειάδου) Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, 9 τόμοι, τόμ. Α', 1869, σελ. 470 - 471.

4. Γ. Ζωτιάδου, Διεθνὲς Δημόσιον Δίκαιον, σελ. 20 ἐπ. Διὰ τὰς θεωρίας τοῦ Tönnies καὶ τοῦ Durkheim πρβλ. Γρ. Κασιμάτη, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν, σελ. 103 ἐπ., 105 ἐπ. Δημ. Τσάκωνα, Εἰσαγωγή εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν, δελ. 145 ἐπ., 152 ἐπ.

5. Westlake, Collected Papers, σελ. 78. Οὕτω καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ σχολὴ (Duguit). Πρβλ. G. Scelle, Précis de droit des gens, σελ. 3.

6. L'Organisation des Nations Unies (Que sais-je?, No 78, P.U.F.), Introduction.

7. Ἐνθ' ἀνωτέρω. Πρβλ. Εὐσταθιάδου: L'Organisation des Nations Unies, εἰς Etudes de Droit International, tome II, σελ. 433 ἐπ.

καὶ αὐτοῦ τῆς βιομηχανικῆς ἐπαναστάσεως. Αὕτη εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αὐξήσιν τῆς δυνάμεως ὀρισμένων ἐθνῶν, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ τὴν δημιουργίαν ἀλληλεξαρτήσεως.

Ἡ διακήρυξις τῶν ἀρχῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου, τῶν διεπουσῶν τὰς φιλικὰς σχέσεις καὶ τὴν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν κρατῶν, συμφῶνως πρὸς τὸν Χάρτην τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, γενομένη δεκτὴ ὑπὸ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τὴν 24ην Ὀκτωβρίου 1970, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς 25ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ ΟΗΕ σημεῖοι ἐν προοίμιῳ, ὅτι αἱ μεγάλαι πολιτικά, οἰκονομικά, κοινωνικά καὶ ἐπιστημονικά ἐξελιξίσεις, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον χώραν εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς υἱοθετήσεως τοῦ χάρτου, προσδίδουν ἠξυμένῃ σπουδαιότητα εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτάς. Διακηρύσσει δὲ τὴν ἀρχὴν ὅτι τὰ κράτη ὀφείλουν νὰ διευθετοῦν τὰς διεθνεῖς διαφορὰς τῶν δι' εἰρηνικῶν μέσων, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ τίθεται ἐν κινδύνῳ ἡ διεθνὴς εἰρήνη, ἀσφάλεια καὶ δικαιοσύνη⁽⁸⁾.

Κατὰ συνέπειαν, τὰ κράτη ὀφείλουν νὰ ἐπιδιώκουν τὴν ἔγκαιρον καὶ δικαίαν διευθέτησιν τῶν διεθνῶν διαφορῶν τῶν μέσῳ διαπραγματεύσεως, συνδιαλλαγῆς, διαιτησίας, δικαστικοῦ διακανονισμοῦ ἢ δι' ἄλλων τρόπων τῆς ἐκλογῆς τῶν. Ἐν τῇ ἐπιδιώξει τοῦ τοιοῦτου διακανονισμοῦ, τὰ μέρη ὀφείλουν νὰ συμφωνήσουν ἐπὶ τῶν εἰρηνικῶν ἐκείνων μέσων, τὰ ὅποια κρίνουν πρόσφορα ἐν σχέσει πρὸς τὰς συνθήκας καὶ τὴν φύσιν τῆς διαφορᾶς. Τὰ εὑρισκόμενα εἰς μίαν διαφορὰν μέρη ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως, εἰς περιπτώσιν καθ' ἣν ἀποτύχουν εἰς τὸ νὰ εἰρηνικῶν μέσων κοινῆς ἀποδοχῆς. Αἱ διεθνεῖς σχέσεις θὰ διακανονίζονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἴσων κυριαρχικῶν δικαιωμάτων τῶν κρατῶν καὶ συμφῶνως πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐλευθέρως ἐπιλογῆς τῶν μέσων. Ἡ προσφυγὴ εἰς διαδικασίαν τινὰ διακανονισμοῦ, ἐλευθέρως συμφωνηθεῖσαν ὑπὸ τῶν κρατῶν, ἐν σχέσει πρὸς ὑφισταμένην ἢ μελλοντικὰς διαφορὰς τῶν ἢ ἡ ἀποδοχὴ τοιαύτης διαδικασίας δὲν θεωρεῖται ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ἰσότητα τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων.

Ἐξ ἄλλου, ἡ διακήρυξις διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς διεθνοῦς ἀσφαλείας τῆς 16ης Δεκεμβρίου 1970 θεωρεῖ ὅτι ἡ προαγωγὴ τῆς διεθνοῦς συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς διμεροῦς συνεργασίας μεταξὺ τῶν κρατῶν, ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Χάρτου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσότητος τῶν δικαιωμάτων καὶ τοῦ αὐστηροῦ σεβασμοῦ τῶν κυριαρχικῶν δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν κρατῶν δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς διεθνοῦς ἀσφαλείας.

Οὕτως, ἡ ὑπεροχὴ τοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καθιεροῦται δυνάμει ρητῆς διατάξεως. Εἰς τὴν ἱεράρχησιν τῶν πηγῶν τοῦ διεθνοῦς δικαίου ὁ Χάρτης ὑπερέχει, ἐν περιπτώσει συγκρούσεως πρὸς αὐτὸν οἰασδήποτε ἄλλης διεθνοῦς συμφωνίας. Συνεπῶς, πᾶσα συνθήκη ἀσυμβίβαστος πρὸς αὐτὸν καθίσταται ἄκυρος.

Ἡ διακήρυξις, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς διεθνοῦς ἀσφαλείας καθιερῶνει ὀρισμέ-

8. Πρβλ. Ζωτιάδου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 310.

νας αρχάς. Ἄλλὰ συμφώνως πρὸς μίαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως τοῦ 1971 ζητεῖται ἀπὸ τὰ μέλη «νά σέβονται τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα, τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὴν ἐδαφικὴν ἀκεραιότητα κάθε κράτους, νά ἀπέχουν ἀπειλῆς ἢ χρησιμοποίησεως βίας καὶ νά τηροῦν ἀπολύτως τὴν ἀρχὴν ὅτι τὸ ἔδαφος ἐνὸς κράτους δὲν ἔμπορεῖ νά ἀποτελεῖ ἀντικείμενον στρατιωτικῆς κατοχῆς, κατόπιν χρησιμοποίησεως βίας, κατὰ παράβασιν τοῦ Χάρτου».

Συνεπῶς τὰ κυριαρχικά δικαιώματα τῶν κρατῶν - μελῶν καὶ ἡ ἐδαφικὴ τῶν ἀκεραιότης εἶναι σεβασταί. Ἐὰν μία χώρα δὲν τὸ ζητήσῃ ἢ ἰδίᾳ, τὰ ἠνωμένα Ἔθνη δὲν ἔμποροῦν νά ἐπέμβουν εἰς προβλήματα ἐντὸς τῆς ἐπικρατείας τῆς, ἐκτὸς ἂν τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας διαπιστώσῃ ὅτι ἡ κατάστασις ἀπειλεῖ τὴν διεθνή εἰρήνην. Δὲν ὑφίσταται συνεπῶς εἰς τὸν Χάρτην τοῦ ΟΗΕ διάταξις ἢ ὁποία νά παρέχῃ εἰς τὸν Ὄργανισμὸν δικαίωμα παρεμβάσεως ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποία ἀνάγονται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν δικαιοδοσίαν τῶν κρατῶν.

Ὅμως ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ διεθνoῦς δικαίου συναντᾷ ἐμπόδια. Διότι, ἐρωτᾶται, ποία ἡ σημασία καὶ ἡ ὑποχρεωτικότης τῶν διεθνῶν συμβάσεων καὶ διακηρύξεων; Βεβαίως, ἡ παράβασις κυρωθείσης διεθνoῦς συμβάσεως ἢ διακηρύξεως ἐπισύρει μεγαλύτεραν ἀντίδρασιν ἀπὸ ὅ,τι ἡ παράβασις ἐσωτερικοῦ τινος νόμου. Διὰ τούτου καὶ ἡ γαλλικὴ διδασκαλία θέτει εἰς τὴν κορυφήν τῆς πυραμίδος ἱεραρχήσεως τῶν κανόνων τὰς διεθνεῖς συμβάσεις.

Τὸ θέμα ὅμως τῆς ἐξαναγκαστικότητος τῶν διεθνῶν κανόνων ἀποτελεῖ φλέγον ζήτημα καὶ συναρτᾶται τρόπον τινὰ μὲ τὰς γενικὰς θεωρίας περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ Δικαίου καὶ τῶν κανόνων αὐτοῦ. Οὕτω, παραλλήλως πρὸς τὴν Σχολὴν τοῦ φυσικοῦ δικαίου τοῦ Hugo Grotius, ἀλλὰ καὶ τῶν Hobbes, Locke, Ρουσσώ, Κάντ, Μοντεσκιέ, ἥτις θεωρεῖ τὸ δίκαιον ὡς πηγάζον ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωροῦσα ὅτι οἱ φυσικοὶ κανόνες τῆς διεθνoῦς ἐννόμου τάξεως ἔχουν ἀναγκαστικὸν χαρακτήρα, ἡ Σχολὴ τοῦ θετικοῦ δικαίου, ἀντιθέτως, τοποθετεῖ τοὺς κανόνας τούτους ὡς προερχομένους ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν κρατῶν. Πράγματι, ὁ θετικισμὸς τῶν Kelsen, Jellinek, ὅστις ἐκκινεῖ ἀπὸ τὸν ρωμαϊκὸν ρεαλισμὸν, εἶναι πλέον ἐκδηλὸς εἰς τὸ Δημόσιον Δίκαιον καὶ βασίζεται εἰς τὴν διαπίστωσιν τῆς πραγματικότητος. Δὲν ὑπάρχουν, κατ' αὐτόν, λογικαί ἐκ τῶν προτέρων ἀρχαί, ἀλλὰ τὸ δεδομένον ἐκ τῆς ἐμπειρίας. Οὕτως, ὁ θετικισμὸς βασίζεται εἰς τὴν κυριαρχίαν τῆς Πολιτείας, ἥτις καὶ δημιουργεῖ τὸ Δίκαιον. Εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν ἀναζητεῖ τὸ δίκαιον καὶ ἡ κοινωνιολογικὴ σχολὴ τῶν Durkheim καὶ Levy, ἐνῶ ἡ ἱστορικὴ σχολὴ τῶν Vico, Savigny καὶ Gierke θεωρεῖ ὅτι τὸ δίκαιον γεννᾶται εἰς τὴν συνειδήσιν τῶν ἔθνων.

Ὁ Ζ. Ζ. Ρουσσώ ἐβλεπεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐσημάτισαν διὰ συμβολαίου κοινωνίαν καὶ ὅτι ἡ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὴν Πολιτείαν, ἥτις σκοπὸν ἔχει τὴν προστασίαν τοῦ δικαίου. Σήμερον ὅμως ἤλθεν ἡ στιγμή τῆς κοινωνίας, ὡς τρίτου παραγόντος, ἀνεξαρτήτου ἀπὸ τὸ ἄτομον καὶ τὴν Πολιτείαν. Ὁ βιομηχανικὸς πολιτισμὸς, ἡ τεχνικὴ πρόοδος, ἡ οἰκονομία τῶν μεγάλων μεγεθῶν, ὁ συνδικαλισμὸς, συντείνουν εἰς τὴν ὑποχώρησιν τοῦ ἀτόμου. Τὸ Δίκαιον βασίζεται ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς συνειδήσεως.

Ἡ κοινωνία, λέγει ὁ Γρ. Κασιμάτης⁽⁹⁾ εἶναι κάτι διάφορον ἀπὸ τὸ σύνολον τῶν ἀτόμων πού τὴν ἀποτελοῦν. Καὶ δὲν εἶναι τι τὸ τυπικῶς διάφορον, ὅπως συμβαίνει μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ νομικοῦ προσώπου. Ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὴν οὐσίαν. Ἡ θεμελιώδης εἰσφορά τοῦ Durkheim συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐτόνισε τὴν διαφορὰν αὐτήν, ἡ ὁποία ἐκδηλοῦται εἰς τὴν κοινὴν συνειδησιν πού δημιουργεῖται εἰς τὸ κοινωνικὸν σύνολον καὶ πού εἶναι διαφορετικὴ καὶ πολλακίς ἀντίθετος πρὸς τὴν ἀτομικὴν ψυχολογίαν.

Αἱ νεώτεροι ἀντιλήψεις ἀναγνωρίζουν τὸν κοινωνικὸν χαρακτῆρα τοῦ διεθνoῦς δικαίου καὶ τὴν ὑπαρξιν ἐξωσυμβατικῶν κανόνων. Οὕτως ἀνατρέπεται ἡ ἐπὶ τῆς κρατικῆς βουλήσεως θεμελίωσις τοῦ διεθνoῦς δικαίου καὶ βασιζέται τοῦτο ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ χαρακτῆρος τῆς συνειδητοποιήσεως ὑπὸ τῶν λαῶν τῆς ἀναγκαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς περὶ δικαίου συνειδητήσεως τῶν λαῶν καὶ τῆς διεθνoῦς ἀναγκαιότητος δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν τὸ θετικὸν δίκαιον. Ὑφίσταται, συνεπῶς, καὶ διεθνὲς ἐξωσυμβατικὸν δίκαιον, βασιζόμενον ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τῶν λαῶν.

* * *

Ὁ κόσμος ἀκούει συνήθως πολὺ περισσότερα διὰ τὰς πολιτικὰς ἐξελίξεις εἰς τὸν ΟΗΕ, παρὰ διὰ τὰς ἀναριθμήτους δραστηριότητάς του εἰς τὸν τομέα τῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως.

Καὶ ὅμως. Τὸ 85% καὶ ἄνω τοῦ ἔργου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ εἰς χρῆμα καὶ εἰς προσωπικόν, ἀφορᾷ εἰς τὰ ποικίλα προγράμματα, πού ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἐπίτευξιν μιᾶς καλλιτέρας διαβιώσεως δι' ὅλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 55 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη θέλουν εὐνοήσει : α) ἀνύψωσιν τοῦ ἐπιπέδου τῆς ζωῆς, ἐργασίαν δι' ὅλους καὶ συνθήκας οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, β) λύσεις τῶν διεθνῶν οἰκονομικῶν, κοινωνικῶν καὶ συναφῶν προβλημάτων, γ) καθολικὸν σεβασμὸν καὶ διασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν διὰ πάντας, ἀδιακρίτως φυλῆς, φύλου, γλώσσης ἢ θρησκείας.

Οὕτως, ἡ γενικὴ συνέλευσις ὥρισε τὴν δεκαετίαν 1961-1970 ὡς πρώτην δεκαετίαν ἀναπτύξεως καὶ ἤδη διερχόμεθα τὴν δευτέραν δεκαετίαν. Ἐν τούτοις ἔρευνα, ἥτις ἐγένετο τὸ 1965, δηλ. εἰς τὸ μέσον τῆς πρώτης δεκαετίας, ἔδειξεν ὅτι τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν καλουμένων βιομηχανικῶν χωρῶν καὶ τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν παραμένει εὐρὴ καὶ ἡ πενία, αἱ ἀσθένειαι καὶ ἡ ἀμάθεια ἐξακολουθοῦν νὰ κατέχουν τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς. Τὰ κύρια δὲ προβλήματα πού παρουσιάζονται σήμερον εἰς τὰ κράτη αὐτὰ εἶναι ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἀστυφιλία.

Κατὰ τὴν πρώτην δεκαετίαν Ἀναπτύξεως πολλαὶ ὑπὸ ἀνάπτυξιν χῶραι ἐσημείωσαν πρόοδον εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἐθνικοῦ προϊόντος των, ἀλλὰ τοῦτο δὲν

9. Κοινωνία, Δίκαιον, Πολιτικὴ, 1965, σελ. 15 - 17. Μαθήματα Κοινωνικοῦ Δικαίου καὶ Κοινωνικῆς Πολιτικῆς, 1967, σελ. 192 - 195.

είχε παρά ελαχίστας εϋνοϊκάς επιπτώσεις επί των πτωχών χωρών. Ούτω διεπιστώθη η άπουσία μιᾶς γενικῆς στρατηγικῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἡ Συνέλευσις τοῦ 1970 ἐνέκρινε μίαν Διεθνή Στρατηγικὴν Ἀναπτύξεως διὰ τὴν δευτέραν δεκαετίαν 1970-1980, ἣτις καὶ περιβάλλει ὅλας τὰς ὄψεις τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Αὕτη, μεταξύ ἄλλων, διαλαμβάνει :

— ὅτι τὸ μέσον ὕψος ἐτησίας αὐξήσεως τοῦ ἀκαθαρίστου προϊόντος τῶν καθυστερημένων χωρῶν θὰ πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον 6% καὶ τὸ ὕψος αὐξήσεως κατὰ κάτοικον περίπου 3,5%

— ὅτι εἶναι οὐσιώδες νὰ ἐξασφαλισθῇ μία πλέον δικαία κατανομή τῶν εἰσοδημάτων καὶ τοῦ πλοῦτου διὰ τὴν προώθησιν τόσον τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης ὅσον καὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῆς παραγωγῆς

— ὅτι κάθε οἰκονομικῶς ἀνεπτυγμένη χώρα θὰ πρέπει νὰ προσπαθῆσιν νὰ μεταφέρῃ πρὸς ὄφελος τῶν καθυστερημένων χωρῶν κατ' ἔτος οἰκονομικὰ μέσα ἀνερχόμενα τοῦλάχιστον εἰς τὸ 1% τοῦ ἀκαθαρίστου ἐθνικοῦ προϊόντος τῆς. Ἐκεῖναι αἱ χώραι, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔμπορουν νὰ φθάσουν τὸν στόχον αὐτὸν τὸ 1972 θὰ πρέπει νὰ τὸν ἐπιτύχουν τὸ ἀργότερον τὸ 1975.

Ἡ Στρατηγικὴ τῆς Ἀναπτύξεως, εἶπεν ὁ Οὐ Θάντ, ἀντιπροσωπεύει τὸ πλέον λεπτομερὲς πλαίσιον ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει μέχρι στιγμῆς ἐπιτευχθῆ συμφωνία διὰ τὴν συνεργασίαν πλουσίων καὶ πτωχῶν διὰ τὸ μέλλον τοῦ πλανήτου μας. Τὴν στιγμὴν αὐτὴν δέ, διάφοροι χώραι χαμηλοῦ εἰσοδήματος ἐκτελοῦν ἔργα μὲσω τοῦ Προγράμματος Ἀναπτύξεως συνολικῆς ἀξίας 2,5 δισεκατομμυρίων δολλαρίων.

Ἡ δεκαετία, τὴν ὁποίαν διανύομεν, ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ ΟΗΕ καὶ ὡς δεκαετία τοῦ ἀφοπλισμοῦ. Δὲν θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀπολείπη ἡ ἐλπίς ὅτι κάποτε θὰ εὐρεθῇ ἡ συμπεφωνημένη λύσις διὰ τὸ θέμα αὐτό. Διότι ὁ συναγωνισμὸς τῶν ἐξοπλισμῶν, ἐκτὸς τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους περικλείει, διοχετεύει καὶ τεραστίως δαπάνας καὶ δυνάμεις ἀπὸ τοὺς εἰρηνικοὺς σκοποὺς, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἦτο δυνατόν νὰ διατεθοῦν.

Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἀποδέσμευσις τῶν διατιθεμένων διὰ τοὺς ἐξοπλισμοὺς κολοσσιαίων πόρων καὶ δυνάμεων θὰ βοηθήσῃ εἰδικότερον τὴν ἐπιστημονικὴν πρόοδον τῶν ὑπὸ ἀνάπτυξιν χωρῶν, καθὼς καὶ τὴν τεχνολογικὴν τῶν ἐξελίξιν. Συνέστησε δὲ εἰς τὰς κυβερνήσεις νὰ δοθῇ ὅσον τὸ δυνατόν εὐρυτέρα δημοσιότης εἰς ἔκθεσιν τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ ΟΗΕ ἐπὶ τῶν ἐπιπτώσεων τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν ἐξοπλισμῶν. «Ἡ ἀπειλὴ τῆς τελικῆς καταστροφῆς, λέγει, τὴν ὁποίαν δημιουργεῖ ὁ συναγωνισμὸς αὐτός, βαρύνει εἰς τὴν πλάστιγγα πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰ οἰαδήποτε πρόσκαιρα πλεονεκτήματα τὰ ὁποῖα ἔμπορουν ἴσως νὰ ἐπιτύχουν οἱ ἐξοπλισμοὶ αὐτοί».

Ὁ πρῶν γεν. γραμματεὺς Οὐ Θάντ εἶπεν ὅτι «εἶναι ἀνεξήγητον καὶ ἀσυγχώρητον νὰ δαπανῶνται 200 δις. δολλάρια ἐτησίως δι' ἐξοπλισμοὺς, ὅταν εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχῃ τόσον κραυγαλέα ἀθλιότης». Πάντως, ἔν σημαντικὸν βῆμα ἐγένετο τὸ 1971 μὲ τὸ συμφωνον διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ἀναπτύξεως, παραγωγῆς καὶ δημιουργίας ἀποθεμάτων βιολογικῶν καὶ χημικῶν ὄπλων καὶ διὰ τὴν καταστροφὴν των. Τὰ κράτη ποὺ τὴν ὑπογράφουν ἀναλαμβάνουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀναπτύσσουν, κατέχουν ἢ ἐναποθηκεύουν βιολογικά ὄπλα, ὑπόσχονται δὲ νὰ

κῆς προόδου «δὲν διασφαλίζονται χωρὶς ταυτόχρονον κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν» (12).

Δὲν κρίνομεν συνεπῶς ἄσκοπον νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ἀποσπάσματα μιᾶς ἐκθέσεως ἐμπειρογνομόνων τοῦ ΟΗΕ πρὸς τὴν 20ὴν σύνοδον τῆς Ἐπιτροπῆς Κοινωνικῆς Ἀναπτύξεως τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ 1969 (13).

«Ἡ κοινωνικὴ πρόοδος ὀρίζεται εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1392 (XIV) ἀπόφασιν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως ὡς «αὐτοσκοπὸς καὶ ἓν ἐκ τῶν μέσων τῶν εὐνοούντων τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν». Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1515 (XV) ἀπόφασίν της διασαφηνίζει ὅτι διὰ νὰ ἐπιτευχθοῦν οἱ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ τῆς ἀναπτύξεως πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν «αἱ ἀνθρώπιναι ὡς καὶ κοινωνικαὶ πλευραὶ των».

Εἰς τὸ προοίμιον τῆς ὑπ' ἀριθμ. 1139 (XLI) ἀποφάσεώς του τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον διακηρύττει ὅτι «ὁ ὑπέρτατος σκοπὸς τοῦ ἔργου τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα εἶναι νὰ βοηθήσῃ εἰς τὴν προετοιμασίαν ἑνὸς καλυτέρου μέλλοντος διὰ τὸν ἄνθρωπον, διὰ τῆς βελτιώσεως τῆς εὐημερίας του καὶ διὰ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ σεβασμοῦ τῆς ἀξιοπρεπείας του». Εἰς τὴν ἰδίαν ἀπόφασιν ὑπογραμμίζεται «ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἀλληλεξαρτήσεως τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παραγόντων ὡς καὶ ἡ θεμελιώδης ἀνάγκη μιᾶς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀναπτύξεως αἱ ὁποῖαι νὰ συμβαδίζουσιν». Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 2293 (XXII) ἀπόφασίν της ὑπογραμμίζει τὴν ἀλληλεξάρτησιν τῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν παραγόντων τῆς ἀναπτύξεως καὶ παρακαλεῖ τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον ὅπως εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ προγραμματισμοῦ τῆς ἀναπτύξεως «νὰ ἔχῃ ἀπολύτως ὑπ' ὄψιν του τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον δύναται νὰ διαδραματίσῃ ἡ κοινωνικὴ ἀνάπτυξις ὡς πρὸς τὴν ἐπιτάχυνσιν τῆς πραγματοποιήσεως τῶν σκοπῶν τῆς Ἐθνικῆς ἀναπτύξεως, ἰδιαίτερος δὲ εἰς τὰ πλαίσια τῆς προετοιμασίας τῆς νέας Δεκαετίας, ἥτις καὶ θὰ συνεχίσῃ αὐτὴν τὴν ἀνάπτυξιν». Τὸ Οἰκονομικὸν καὶ Κοινωνικὸν Συμβούλιον εἰς τὴν ὑπ' ἀριθμ. 1320 (XLIV) ἀπόφασίν του μνημονεῖ περισσότερον ἀναλυτικῶς τὰ κοινωνικὰ θέματα τὰ ὁποῖα πρέπει σοβαρῶς νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν μιᾶς διεθνοῦς στρατηγικῆς ἀναπτύξεως διὰ τὴν προσεχῆ δεκαετίαν.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὑπεγραμμίσθη «ἡ ἀλληλεξάρτησις τῶν κοινωνικῶν καὶ οἰκονομικῶν πλευρῶν τῆς ἀναπτύξεως» καὶ ἔγινε ἀπαρίθμησις ὄρισμένων κοινωνικῶν σκοπῶν οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν διεθνοῦς κλίμακος στρατηγικῆς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν...

Οἱ Γραμματεῖς λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπὸ τῶν διευθυντικῶν ὀργάνων τοῦ Ὁργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀνακοινωθείσας κατευθύνσεις πρὸς καθορισμὸν μιᾶς στρατηγικῆς τῆς ἀναπτύξεως, ὁρμῶνται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι ἡ ἀνάπτυξις εἶναι

12. Ἐνθ' ἀνωτέρω. Πρβλ. τὴν μελέτην μου «Ἡ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως μεταβολὴ τῶν θεμελιῶν τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου», εἰς Ἐπιστημονικὴν Ἐπετηρίδα τῆς Παντείου, 1973, σελ. 173.

13. Κατὰ μετάφρασιν Α. Ἀλετρᾶ, εἰς Ἐπιθ. Κοινων. Ἐρευνῶν, 13, 1972, σελ. 113 ἐπ.

ένιαίας μορφής διαδικασία έντος τής όποιας οί οικονομικοί και κοινωνικοί παράγοντες δέν είναι άνεξάρτητοι και έπομένως ή προσέγγιςις τών προβλημάτων ανάπτυξεως δέν είναι δυνατή από σκοπιάς άποκλειστικώς «οικονομικής» ή «κοινωνικής».

Υιόθέτησαν λοιπόν την έννοιαν μιās ένοποιημένης εξέλιξεως τής ανάπτυξεως και την αντίληψιν ότι υπάρχει μόνον μία στρατηγική τής ανάπτυξεως, ή όποία όφείλει να άποτελῆ τó άντικείμενον ένιαίου, συνολικού, προγραμματισμού, λαμβάνοντος ύπ' όψιν τόσον τούς οικονομικούς όσον και τούς κοινωνικούς συντελεστές.

Η εξέλιξις τής δομής και τών θεσμών άφ' ένός και τού διαθεσίμου άνθρωπίνου δυναμικού άφ' έτέρου άποτελοϋν τά βασικά στοιχεία - κλειδιά τής στρατηγικής αύτης και πρέπει να συγκεντρώνουν την ιδιαίτεραν προσοχήν τών ύπευθύνων διά τά προγράμματα ανάπτυξεως τόσον επί έθνικού όσον και επί διεθνούς επιπέδου. . .

Έκτός μερικών εξαιρέσεων, ή έννοια τής κοινωνικής ανάπτυξεως παραμένει πολύ περιωρισμένη εις τās περισσοτέρας ύπό ανάπτυξιν χώρας. Γενικώς, αί άνάγκαι εις τόν τομέα τής ανάπτυξεως εξακολουθοϋν άκόμη να κρίνονται πρωταρχικώς βάσει τών κατά παράδοσιν οικονομικών κριτηρίων. . .

Εις τά σύγχρονα προγράμματα πολλών χωρών δίδουν, φαίνεται, μικράν σχετικώς σημασίαν εις την κοινωνικήν ανάπτυξιν έπειδή δέν θεωροϋν αύτην ως δυναμικόν παράγοντα τής εξασφαλίσεως τού άνθρωπίνου δυναμικού, τής κοινωνικής εξέλιξεως και τής μετατροπής τής δομής και τών θεσμών εκ τών όποίων εξαρτάται ή έθνική ανάπτυξις.

Η έκφρασις κοινωνική ανάπτυξις λαμβάνεται γενικώς ως συνώνυμον ώρισμένων ύπηρεσιών κοινωνικής προστασίας ή ώρισμένων τύπων κοινωνικής προνοίας ή και επί μέρους προγραμμάτων τομέων τινών τής εκπαιδεύσεως και τής υγείας.

Άκόμη και εις τās χώρας όπου κατ' άρχήν άναγνωρίζεται ή άξία τών κοινωνικών παραγόντων διά τόν τομέα τής ανάπτυξεως, τó έθνικόν πρόγραμμα οϋδεμίαν θέσιν δίδει εις τās κοινωνικάς πλευράς τής ανάπτυξεως και συνήθως περιορίζεται εις τó να άπαριθμη ήρισμένον άριθμόν προγραμμάτων άφορώντων εις τόν κοινωνικόν τομέα».

* * *

Ίσως δέν έχομεν συνειδητοποιήσει όλοι τās προσπαθείας, αί όποιαί πρέπει να καταβληθοϋν διά την ειρήνευσιν μιās περιοχής τού πλανήτου μας. Μετά την αντιμετώπισιν τών πολιτικών προβλημάτων και την εξεύρεσιν τών λύσεων, θά πρέπει να εύρεθοϋν τά κράτη, τά όποια θά διαθέσουν δυνάμεις. Και αί δυνάμεις αύται θά πρέπει να είναι άποδεκται από τās συγκρουόμενας χώρας. Έκαστον τών ως άνω σταδίων άπαιτεί επιπόνους διαπραγματεύσεις και προβλήματα όργανώσεως και χρηματοδοτήσεως.

Άς μη νομισθῆ όμως ότι ό ΟΗΕ είναι έν είδος ύπερκράτους ή παγκοσμίου κυβερνήσεως. Τά μέλη του είναι κυρίαρχα και ίσα. Συνεπώς, ό Όργανισμός δέν

ξαρτησίαν. Κατά τοῦτο δὲ διαφέρει τὸ σύστημα τῶν κηδεμονιῶν τοῦ ΟΗΕ, ἀπὸ τὸ σύστημα τῶν «ἐντολῶν» τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον ἀποτελούμενον ἐκ 15 δικαστῶν ἐκλεγομένων ἀπὸ τὴν γενικὴν συνέλευσιν καὶ τὸ συμβούλιον ἀσφαλείας ἔχει ὡς ἀποστολὴν τὸν διακανονισμόν τῶν διαφορῶν δι' εἰρηρικῶν μέσων κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ διεθνοῦς δικαίου.

Ἡ Γραμματεία, τέλος, με ἐπικεφαλῆς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Ὁργανισμοῦ, ἐξυπηρετεῖ τὰ λοιπὰ ὄργανα τοῦ ΟΗΕ καὶ ἐξασφαλίζει τὴν εὐρυθμίαν λειτουργίας του.

Ἡ γενικὴ συνέλευσις δὲν ἀποτελεῖ κοινοβούλιον, ὅπου ἡ πλειοψηφία νὰ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῆς μειοψηφίας. Δὲν θεσπίζει κανόνας, οἱ ὅποιοι θέλουν καταστή νόμοι τῶν καθ' ἕκαστα κρατῶν. Ἀποτελεῖ ἓνα τύπον διπλωματικῆς δραστηριότητος, ἀναζητοῦσα νὰ κινητοποιήσῃ τὰς περισσοτέρας ψήφους, διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν συστάσεών της πρὸς διακανονισμόν τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων. Τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη, λέγουσιν οἱ J. Hadwen καὶ J. Kaufmann (14), ἐνεργοῦν με περισσοτέραν ἀποτελεσματικότητα ὅταν βοηθοῦν νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς συμβιβασμὸς μεταξὺ διαφορετικῶν ἐθνικῶν συμφερόντων, μέσῳ τῶν διαπραγματεύσεων καὶ τῶν συμφωνιῶν. Μία πλειοψηφία, ἣτις ζητεῖ νὰ στραγγάλισῃ τὴν γνώμην τῆς μειοψηφίας δὲν θὰ κατέληγεν εἰς κανὲν ἀποτέλεσμα διαρκείας. Ὁ Κρίσνα Μένον εἶπεν, ὡς πρὸς τὸν ἀφοπλισμόν, ὅτι ἡ ἀναζήτησις μιᾶς πλειοψηφίας διὰ μίαν λύσιν δὲν θὰ ἔκαμε τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιτείνῃ τὴν σύγχυσιν εἰς τὸ πρόβλημα. Καμία ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ ἀφοπλισμοῦ δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ ἔχῃ τὸ ἐλάχιστον ἀποτέλεσμα, ἐὰν δὲν ἐγένετο ἀποδεκτὴ με τὴν πλήρη συμφωνίαν τῶν κυρίως ἐνδιαφερομένων. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ ΟΗΕ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς θέσεις τῶν κρατῶν - μελῶν, ἅτινα καὶ ἀποτελοῦν δυνάμεις πολιτικάς, ἐθνικάς καὶ διεθνείας.

* *

Εἰς τὰς ἀποφάσεις τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν δὲν ἔχει τόσην σημασίαν ἡ νομικὴ τῶν ἰσχύς, ὅσην ἔχει ἡ ἠθικὴ τῶν δυνάμεις. Οὕτως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας, τοῦ ὁποίου αἱ ἀποφάσεις εἶναι δεσμευτικά, ἡ Γενικὴ Συνέλευσις λειτουργεῖ κυρίως με συστάσεις. Ἐὰν ὅμως μία σύστασις τῆς συνελεύσεως ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν παγκόσμιον κοινήν γνώμην, τότε ἡ ἠθικὴ τῆς δυνάμεις εἶναι μεγάλη. Πράγματι, διὰ νὰ ἐλθῶμεν εἰς ἓν θέμα διαρκοῦς ἐπικαιρότητος, ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ τὸ Ἰσραὴλ ἠναγκάσθησαν νὰ τηρήσουν τὴν σύστασιν τῆς συνελεύσεως τοῦ Νοεμβρίου 1956 περὶ καταπαύσεως τοῦ πυρὸς εἰς τὸν πόλεμον τῆς Μ. Ἀνατολῆς καὶ ἀπομακρύνσεως τῶν δυνάμεων τῶν καὶ τοῦτο διότι αὕτη ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν θέλησιν τῆς παγκοσμίου κοινῆς γνώμης.

Πάντως θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐντὸς τοῦ Ὁργανισμοῦ δράσις κυριαρχεῖται περισσότερο ἀπὸ τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα παρὰ ἀπὸ τὰς νομικάς

14. Comment fonctionne l'O.N.U., σελ. 177.

έννοιας. Ούτως, ή Σοβιετική Ένωσις, πρόθυμος νά αναγνωρίση τήν δικαιοδοσίαν τών Ήνωμένων Έθνών εις τά θέματα τής Τυνησίας και του Μαρόκου από το 1951 και τής Άλγερίας από το 1955 — παρά τήν άρχήν τής «διαφυλασσομένης δικαιοδοσίας» — ήρνήθη ταύτην διά τά γεγονότα τής Ούγγαρίας του 1956. Το άντίθετον, φυσικά, συνέβη με τάς κυβερνήσεις τής Άγγλίας και τής Γαλλίας.

Θά πρέπει ώσαύτως νά σημειωθῆ ότι ύφίστανται δυσκολία εις τόν καθορισμόν τής έννοιας τής επιθέσεως. Ποίος δηλ. θά πρέπει εις έκάστην περίπτωση νά θεωρηθῆ ώς επιτιθέμενος, κατά του όποιου και θά κινηθοῦν αἱ διαδικασίαι του ΟΗΕ.

* * *

Ο Πήρσον ειπεν ότι ή στάσις του κόσμου έναντι του Όργανισμου τών Ήνωμένων Έθνών όμοιάζει πρός τήν ψυχολογίαν του έγγάμου, όστις ένίστε είναι άπελπισμένος με τήν σύζυγόν του, αλλά και δέν ήμπορεί νά ζήση χωρίς αὐτήν. Πράγματι, τά περισσότερα έθνη διάκεινται ευμενώς πρός τόν ΟΗΕ, διότι άποτελεῖ έν μέσον άποφυγῆς τών διεθνών τραγωδιών. Παρά τάς έλλείψεις του, κρίνεται έν τούτοις αναγκαίος, έλλείπει καλλιτέρας λύσεως. Η πεποίθισις ότι μόνον ή διεθνής συνεργασία ήμπορεί νά συντελεσῆ εις τήν άποφυγήν τής καταστροφῆς είναι γενική και ένίστε ύποσυνείδητος.

Ο άποχωρήσας γεν. γραμματεὺς Ου Θάντ, εις μίαν από τάς τελευταίας όμιλίαις του και άφου προέβη εις τήν διαπίστωσιν ότι συνήθως τά κράτη καταφεύγουν εις τόν ΟΗΕ όταν είναι πλέον πολύ άργά, προσέθεσε : «Εις τούς άνυπομόνους, οί όποιοι ζητοῦν νά δοθῆ ένα τέλος εις τόν ΟΗΕ και νά αντικατασταθῆ οὗτος με έν δυναμικότερον και περισσότερον άποτελεσματικόν όργανον ειρήνης, άπαντῶ. Προσέξατε ! Εις τόν σημερινόν κόσμον, τόν τόσον τεταραγμένον, ίσως νά μη ύπάρχη καν δυνατότης ιδρύσεως νέου διεθνους Όργανισμου και — άκόμη όλιγώτερον — όργανισμου καλλιτέρου από τόν ΟΗΕ, Φροντίσατέ τον, βελτιώσατέ τον, αλλά μη τόν εγκαταλείπετε». Και ό πρόεδρος τής συνόδου του 1971, ό Ίνδονήσιος Μαλίκ, ειπεν ότι εάν εις ώρισμένας περιπτώσεις έχομεν άποτύχει, ή άποτυχία δέν πρέπει νά άποδοθῆ εις τόν Χάρτην τών Ήν. Έθνών, άλλ' εις ήμᾶς τούς ίδίους, εις τό ότι εξακολουθοῦμε νά πιστεύομεν εις τήν ιδέαν τών άπολύτων κυριαρχικῶν δικαιωμάτων. Ο δέ νέος γενικός γραμματεὺς Κουρτ Βάλντχαϊμ ένα βαρύτατα άσθενῆ όταν πλέον είναι πολύ άργά και μετά κατηγοροῦν τόν ιατρόν εάν ό άσθενής άποθάνη.

Ο αναπληρωτῆς Γενικός Γραμματεὺς, εισάγων τόν αναγνώστην εις τήν έκδοσιν τών «Βασικῶν στοιχείων όργανώσεως και λειτουργίας» του Όργανισμου, διαπιστώνει ότι κατά τό μεσολαβῆσαν διάστημα του ένός τετάρτου του αἰώνος τά κράτη - μέλη τών Ήνωμένων Έθνών υπερεδιπλασιάσθησαν, διά νά φθάσουν εις τόν σημερινόν αριθμόν τών 135 μελών. Έκτός του ό,τι τά Ήνωμένα Έθνη παρέχουν έν παγκόσμιον βήμα πρός συζήτησιν τών σοβαρωτέρων θεμάτων, έχουν και ένεργόν άνάμειξιν εις όλα σχεδόν τά πεδία τής ανθρωπίνης προσπαθείας. Άφου δέ άπαριθμεί οὗτος τούς τομείς δραστηριότητος τών Ήνωμένων Έθνών,

διαπιστώνει ότι ενώ εις τὰ πατροπαράδοτα αίτια τῆς διεθνoῦς ἐντάσεως καὶ εἰς τοὺς παλαιoὺς ἀνταγωνισμοὺς διαφεύγει συχνά ἡ τελικὴ λύσις, νέαι πηγαι ἀνησχίας ἔχουν προκύψει διὰ τὴν παγκόσμιον κοινότητα. Ὡς τοιαύτην δὲ ἀναφέρει τὴν μόλυνσιν τοῦ περιβάλλοντος, περὶ τῆς ὁποίας συνήλθε σχετικὴ Διάσκεψις τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν τὸ παρελθὸν ἔτος.

Ἐχω τὴν γνώμην ὅτι τὸ «παγκόσμιον βῆμα», τὸ ὁποῖον ἐπιπροσθέτως ἀναφέρεται, ἀποτελεῖ, ἐν τούτοις, οὐσιῶδες στοιχεῖον προόδου. Διότι, ὅπως ἡ Διεθνῆς Ὀργάνωσις Ἑργασίας συνεισέφερε πολλὰ εἰς τὸν κόσμον, διότι καθιέρωσε ἐν παγκόσμιον καὶ δημοκρατικὸν ὄργανον καθορισμοῦ τῶν ἐργατικῶν σχέσεων, συνετέλεσε δὲ εἰς τὴν ἀπάμβλυσιν τοῦ κλίματος τῆς πάλης τῶν τάξεων, οὕτω καὶ ὁ ΟΗΕ καθιέρωσεν ἐν παγκόσμιον καὶ δημοκρατικὸν ὄργανον ἐπὶ τῶν διεθνῶν σχέσεων, συνετέλεσε δὲ ὅσον ἡδύνατο εἰς τὴν ἀπάμβλυσιν τῆς ἐντάσεως εἰς διάφορα σημεῖα τῆς Ὑδρογείου. Ἄλλωστε εἰς τὸ προοίμιον τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου ἀναφέρεται ὡς ἀπόφασις ἢ ἀποκατάστασις τῶν ὄρων ὑπὸ τοὺς ὁποίους ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις ποῦ ἀπορρέουν ἀπὸ συνθήκας καὶ ἀπὸ ἄλλας πηγὰς τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου νὰ εἶναι δυνατόν νὰ τηροῦνται. Τὸ πόσον δημοκρατικὸν εἶναι τὸ παγκόσμιον βῆμα εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τοῦ Ὀργανισμοῦ δεικνύει τὸ ὅτι τὰ κράτη - μέλη διαθέτουν ἀπὸ μίαν ψῆφον ἑκαστον, ἀνεξαρτήτως τοῦ πόσον βαρύνει τὸ κράτος τοῦτο εἰς τὴν διεθνή πλάστιγγα. Μίαν ψῆφον διαθέτουν αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι, μίαν καὶ ἡ Ἀκτὴ Ἐλεφαντοστοῦ· μίαν ψῆφον ἡ Κίνα, μίαν καὶ ἡ Ἀλβανία. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ λεγόμενον δυτικὸν μπλόκ διαθέτει 30 τὸ πολὺ ψήφους, ἔναντι 60 περίπου τῶν ἀφρικανοασιατικῶν χωρῶν. Δὲν ὑφίστανται δὲ εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ ΟΗΕ αἱ ἀντίρροποι δυνάμεις, ὅπως εἰς τὴν Διεθνή Ὀργάνωσιν Ἑργασίας, ὅπου, ἔναντι τῆς δυνάμεως τῶν ἐργατῶν ὑφίσταται ἡ ἀντίστοιχος τῶν ψήφων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ ἡ ἴση πρὸς τὸ σύνολον τῶν δύο ἀσφαλιστικὴ δικλείς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν κυβερνήσεων.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ προσοχὴ μετετέθη ἀπὸ τὴν Γεν. Συνέλευσιν εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ αἱ μεγάλαι δυνάμεις ἀπόλεσαν τὴν πλειοψηφίαν. Ἐναντι τῶν πέντε μονίμων μελῶν - μεγάλων δυνάμεων, ὑφίστανται, μετὰ τὴν τροποποίησιν τοῦ 1965 δέκα μὴ μόνιμα μέλη, ἐκλεγόμενα ἀπὸ τὴν Γεν. Συνέλευσιν. Διαθέτουν ὅμως αἱ μεγάλαι δυνάμεις τὸ δικαίωμα τοῦ «βέτο», διότι ἐφ' ὄλων τῶν ζητημάτων — ἐκτὸς ἐὰν πρόκειται διὰ ζητήματα διαδικασίας — ἡ ἀπόφασις εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας λαμβάνεται ἐὰν 9 ἀπὸ τὰ μέλη του ψηφίσουν ὑπέρ, καὶ ἐὰν μεταξὺ τῶν ψήφων αὐτῶν περιλαμβάνωνται καὶ αἱ 5 ψῆφοι τῶν μονίμων μελῶν.

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν καὶ εἶναι ἐξαιρετικὰ δύσκολος ἡ ἐπέμβασις τοῦ ΟΗΕ εἰς ρῆξιν εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι κατὰ κάποιον τρόπον ἀναμειγμέναι αἱ μεγάλαι δυνάμεις καί, ἰδίως, ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωσις. Μοναδικὴν ἐξαίρεσιν κατὰ τὸ παρελθὸν ἀπετέλεσεν ἡ παρέμβασις τοῦ Ὀργανισμοῦ εἰς τὸν πόλεμον τῆς Κορέας καὶ τοῦτο διότι ἡ Ε. Σ. Δ. διέπραξε τὸ σφάλμα δι' αὐτὴν νὰ ἀπόσχη ἀπὸ τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας καὶ συνεπῶς νὰ μὴ ἀσκήσῃ τὸ δικαίωμα τοῦ «βέτο».

Τὸ δικαίωμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον, εἰρήσθω ἐν παρῶν, ὠφελεῖται εἰς ἀγγλικὴν πρῶτασιν εἰς τὴν συνδιάσκεψιν τῆς Γιάλτας τοῦ 1945 καὶ τοῦτο διὰ νὰ ἀποτραπῇ

ἡ διάλυσις τῆς βρετανικῆς αὐτοκρατορίας, ἣτις ὅμως δὲν ἀπετράπη, ἐσήμανε διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ τέλος τῆς συνεργασίας τῶν τριῶν τότε μεγάλων δυνάμεων, Ἡν. Πολιτειῶν, Ἀγγλίας καὶ Ρωσίας. Σὲ λίγο (1946) ἤρχιζεν ὁ δεκαετής ψυχρὸς πόλεμος.

Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ βέτο ἄς σημειωθῇ ὅτι ἡ γενικὴ συνέλευσις — κατόπιν τῆς γνωστῆς ὡς ἀποφάσεως Ἐτσεσον — δύναται νὰ ἐπιληφθῇ μιᾶς ὑποθέσεως ἀρμοδιότητος τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας, ἐφ' ὅσον παραλύσῃ τοῦτο λόγφ τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ δικαιώματος τούτου. Ἡ ἀπόφασις παραπομπῆς εἰς τὴν συνέλευσιν λαμβάνεται εἰς τὸ συμβούλιον ἀσφαλείας με ἀπλήν πλειοψηφίαν.

Εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν, ἐξ ἄλλου, ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας, ἣτις καὶ εἶχε παραλύσει τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν, δὲν υἰοθετήθη εἰς τὰ Ἡν. Ἐθνη, καθιερωθεῖσης τῆς ἀρχῆς τῆς πλειοψηφίας τῶν $\frac{2}{3}$ τῶν ψήφων προκειμένου περὶ σοβαρῶν ζητημάτων, ἀπλῆς δὲ πλειοψηφίας διὰ τὰ λοιπὰ ζητήματα.

Οὕτω τὰ ἀφρικανοασιατικὰ κράτη δύναται νὰ σταματήσουν οἰανδήποτε ἀπόφασιν τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ἐφ' ὅσον διαθέτουν πλέον τοῦ ἐνὸς τρίτου τῶν ψήφων. Πράγματι, ἡ εἴσοδος εἰς τὸν Ὀργανισμόν τῶν κρατῶν αὐτῶν, με μίαν διαφορετικὴν, ἄς εἴπωμεν, πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν νοοτροπίαν ἀπετέλεσεν ἴσως νέαν πηγὴν δυσχερειῶν διὰ τὸν ΟΗΕ. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν χωρῶν αὐτῶν θὰ πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ «τρίτος» καλούμενος κόσμος δὲν παρουσιάζεται ἠνωμένος καὶ δὲν δεικνύει ὅτι ἔχει συνειδητοποιήσει τὰς ἐπιδιώξεις του.

Τὸ βῆμα τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἡν. Ἐθνῶν ἔχει ἐν πάσῃ περιπτώσει μεγάλην σημασίαν διὰ τοὺς ἡγέτας τῶν μικρῶν λαῶν. Διότι τὰ διεθνῆ ζητήματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λύωνται ἀμέσως, με τὰς ψηφοφορίας, ἀλλὰ κυρίως με τὴν προπαρασκευὴν τῆς διεθνούς κοινῆς γνώμης, ἣτις καὶ διαμορφώνεται εἰς τὸ μέγαρον τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

Αἱ διατάξεις τοῦ Χάρτου τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν, καὶ μάλιστα βασικαὶ τοιαῦται, δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἓνα συμβιβασμὸν μεταξὺ τοῦ Δικαίου καὶ τῆς πολιτικῆς πραγματικότητος καὶ σκοπιμότητος. Ὅπως καθίσταται κατανοητόν, ἡ σχετικὴ προσπάθεια δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἶναι πάντοτε καὶ τόσον ἐπιτυχῆς (15).

Οὕτω τὸ δικαίωμα τοῦ «βέτο» ὑπῆρξε παραχώρησις πρὸς τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα, δεδομένου ὅτι ἀπέτρεψε τὴν ἀποχώρησιν ἀπὸ τὸν Ὀργανισμόν τῶν μεγάλων δυνάμεων, ἣτις ἀναποτρέπτως θὰ ἐκινδύνευε νὰ συμβῆ ὡς ἂν θὰ ἐλαμβάνετο μία ἀπόφασις ἀντιθετος πρὸς τὰ συμφέροντά των, ὅπως συνέβη με τὴν Γερμανίαν καὶ τὴν Ἰταλίαν, αἵτινες καὶ ἀπεχώρησαν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν.

Ἀντιστοίχως, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ μὴ διαθέτῃ ἕκαστον κράτος παρὰ μίαν καὶ μόνην ψήφον, οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ σπουδαιότης του, ἀποτελεῖ — τρόπον τινὰ εἰς ἀντιστάθμισμα — παραχώρησιν τῆς πολιτικῆς πραγματικότητος πρὸς τὸ Δίκαιον. Διότι συνιστᾷ ἀναντιρρήτως μίαν ἀνισότητά ἐπὶ ζημίᾳ τῶν μεγάλων δυνάμεων, αἵτινες ἔχουν τὸ βάρος πολλαπλῶν συμφερόντων καὶ ἀντι-

15. La Grèce et les Nations Unies (Etudes Nationales sur l' Organisation internationale), Manhattan Publication Co, New York, 1957, σελ. 172.

προσωπεύουν άνθρωπινον και ύλικόν δυναμικόν πολύ σημαντικότερον από τὸ τῶν μικρῶν κρατῶν - μελῶν τοῦ ΟΗΕ.

Ἐξ σημειωθῆ σχετικῶς ὅτι ἐρίφη παλαιότερον (16) ἡ ἰδέα ὅπως δοθῆ εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἡ δέουσα ἀναλογία ψήφων εἰς τὰς ἐκπροσωπούσας τὸ δυναμικόν τοῦτο δυνάμεις — τηρουμένου ἐνὸς maximum ψήφων διὰ τοὺς μεγάλους καὶ ἐνὸς minimum διὰ τοὺς μικροὺς — νὰ ἐπεξετείνεται δὲ ἀντιστοίχως τὸ δικαίωμα τοῦ βέτο εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη αὐτοῦ. Οὕτω θὰ ἐδίδοτο μὲν μεγαλύτερα ἐξουσία καὶ ἄνεσις κινήσεως διὰ τοὺς μεγάλους εἰς τὴν Γ. Συνέλευσιν, ἀλλ' εἰς ἀντιστάθμισμα θὰ ὡδηγούμεθα εἰς τὴν ἐξασθένεισιν τοῦ τόσον συζητηθέντος δικαίωματος τῆς ἀρνησικυρίας τῶν πέντε μεγάλων. Ἐξ προστεθῆ ὅτι θὰ ἔδει νὰ ὑφίσταται παραλλήλως καὶ διαδικασία κατὰ περιόδους ἀναθεωρήσεως τῆς ὡς ἄνω ἰσορροπίας τῶν ψήφων τῆς Συνελεύσεως, προκειμένου νὰ προσαρμοσθῆ αὕτη πρὸς τὰς νέας συνθήκας, ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐκάστοτε ἐξέλιξιν τῶν κρατῶν.

Ὁ ΟΗΕ, γράφει ὁ Γρ. Κασιμάτης (17) ὅπως καὶ ὅλοι οἱ μεταπολεμικοὶ διεθνεῖς ὀργανισμοί, στηρίζεται εἰς τὴν συμφωνίαν τῶν μεγάλων δυνάμεων. Θεωρεῖ δεδομένην τὴν συνύπαρξιν των. Καὶ καταλήγει (18) ὅτι ἡ ἀποτελεσματικότης τοῦ Ὄργανισμοῦ ἠμπορεῖ νὰ κριθῆ ἀπὸ δύο σκοπιᾶς. Πρῶτον, τὴν σκοπιᾶν ποῦ διακηρύσσουσιν οἱ ἰδρυταὶ του, τῆς δημιουργίας δηλ. ἐνὸς διεθνoῦς κράτους δικαίου. Καὶ δεύτερον τὴν σκοπιᾶν τῆς δημιουργίας μιᾶς κοινωνίας κρατῶν, ἐπιτρεπούσης τὴν ἐπαφὴν μεταξὺ των καὶ τὴν δυνατότητα νὰ παίξῃ ἐκάστη διεθνή ρόλον.

Ἀπὸ τῆς πρώτης σκοπιᾶς δὲν δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἐδημιουργήθη διεθνὲς κράτος δικαίου. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ βάσιν εἰς τὴν παραμέλησιν ἀπὸ τὰς μεγάλας δυνάμεις τῶν ἰδανικῶν, διὰ τὰ ὅποια ἰδρύθη ὁ Ὄργανισμός. Καὶ εἶναι εὐεξήγητον. Διότι, ἐνώπιον τοῦ κινδύνου τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ κόσμου ἀπὸ τὸ ἀντίπαλον μπλόκ, ὑπῆρξεν ἀναγκαία κάποια ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τὰς βασικὰς ἀρχάς. Θὰ πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῆ ὅτι εἰς τοῦτο δὲν παύουσιν μόνον αἱ μεγάλας δυνάμεις, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀκροβασίαι τῶν μικρῶν. Εἰς τοῦτο, ὅμως, εὐρίσκειται ἡ θετικὴ ἀπάντησις εἰς τὸ δεύτερον ἐρώτημα. Διότι αἱ μικραὶ δυνάμεις ἀπέκτησαν διὰ τοῦ ΟΗΕ τὴν δυνατότητα νὰ ἀκούγονται ἀπὸ τὴν κοινὴν γνώμην τῆς ὕφηλιου.

* * *

Ἐξ ἄλλου, ὁ νῦν γεν. γραμματεὺς κ. Κούρτ Βάλντχαϊμ, ὁμιλῶν πρὸς τὴν ἐτησίαν διάσκεψιν τῶν μὴ κυβερνητικῶν ὀργανώσεων, τῶν συνδεομένων μὲ τὸν Ὄργανισμὸν, εἶπεν ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον στρέφεται ἡ κοινὴ γνώμη πρὸς τὰ Ἠνωμένα Ἐθνη ἐπηρεάζει τὰ μέγιστα τὴν συμπεριφορὰν τῶν κυβερνήσεων ἔναντι τοῦ ΟΗΕ. Ἐὰν ὁ ἄπλοῦς ἄνθρωπος δὲν κατανοῇ τὸν ρόλον τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἢ εἶναι ἐχθρικῶς διατεθειμένος πρὸς αὐτά, τότε καὶ ἡ κυβερνήσις τῆς χώρας του θὰ δύναται ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς νὰ ἀγνοῇ τὸν Ὄργανισμὸν. Ἄλλ' ἐὰν

16. Ἐνθ' ἀνωτέρω.

17. «Ἡ Ἑλλάς καὶ ὁ κόσμος», 1961, σελ. 22.

18. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 50.

ό μέσος πολίτης βλέπει εἰς αὐτὸν τὸ κανονικὸν καὶ λογικὸν μέσον ἐπιλύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν, ἢ στάσις τοῦ αὐτῆ θὰ ἐπηρεάζῃ κάθε φρόνιμον κυβέρνησιν κατὰ τρόπον ἐποικοδομητικόν.

Ὅταν στρέφωμεν τὸ βλέμμα ὀπίσω, εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἡ εἰκὼν τοῦ Ὄργανισμοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸ ἐν λανθασμένον ἄκρον εἰς τὸ ἄλλο. Μὲ τὴν ἰδρυσίν του συνέβη συχνάκις νὰ ὑπερεκτιμηθῇ ὁ ρόλος τοῦ Ὄργανισμοῦ. Αὐτὴ ἦτο μία ἐντελῶς ἀντιρεαλιστικὴ ἄποψις, ἢ ὅποια καὶ ἐγέννησε μὴ ρεαλιστικὰς προσδοκίας. Κατὰ συνέπειαν, εἰς πολλὰς χώρας, ἡ εἰκὼν τῶν Ἠνωμ. Ἐθνῶν ἔφθασεν εἰς ἄλλα μὴ ρεαλιστικὰ ἄκρα — εἰς τὴν ἐξ ἴσου λανθασμένην ἄποψιν ὅτι τὰ Ἠνωμ. Ἐθνη δὲν εἶναι ἱκανὰ διὰ τίποτε. Ἡ ἀληθὴς εἰκὼν εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον.

Καὶ ὁ Ἕλλην ἀντιπρόσωπος, ὁμιλῶν εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τὴν 25ην παρελθόντος μηνὸς Σεπτεμβρίου, διεκήρυξε τὴν προσήλωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ καταστατικοῦ Χάρτου καὶ ἐζήτησε νὰ καταστῇ ἐνεργότερος ὁ ρόλος τοῦ ΟΗΕ.

Ἡ δημοκρατικότης τῆς δομῆς τοῦ ΟΗΕ ὅμως ἀποτελεῖ συγχρόνως καὶ ἐν ἑκ τῶν πλέον συζητουμένων χαρακτηριστικῶν του.

Οὕτω τὸ τεῦχος Ἰουνίου 1973 τῆς ἐκδόσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Συνδέσμου τῶν Ἠνωμ. Ἐθνῶν, σχολιάζον τὸν ὡς ἄνω λόγον τοῦ γεν. γραμματέως τῆς 16ης Μαΐου ἐ. ἔ. πρὸς τὸ συνέδριον τῶν μὴ κυβερνητικῶν ὀργανώσεων κρίνει βεβαίως ὡς ὀρθὰς καὶ χρησίμους τὰς παρατηρήσεις καὶ τὰς συστάσεις του, ἀλλὰ γράφει ὅτι «εἰς δύο σημεῖα εὐρίσκεται οὗτος ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον ἐκτὸς πραγματικότητος, ἐπιδιώκων σκοποὺς ὑπερβαίνοντας τὰς σημερινὰς δυνατότητας τοῦ ΟΗΕ. Τὸ πρῶτον σημεῖον ἀφορᾷ εἰς τὴν πολλάκις ὑποστηριχθεῖσαν ἄποψιν τοῦ ὅτι τὰ διεθνή προβλήματα πρέπει νὰ λύωνται ἐντὸς τῶν Ἠνωμ. Ἐθνῶν καὶ οὐχὶ ὑπὸ ὀλίγων μόνον χωρῶν, ἢ ὑπὸ μόνον τῶν ὑπερδυνάμεων. Δυστυχῶς, γράφει τὸ περιοδικόν, ἡ σημερινὴ πραγματικότης, μὲ τὴν διασφαλιζομένην ἰδίως ὑπὸ τοῦ ἰσοζυγίου τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων καὶ τῶν πυρηνικῶν ὄπλων ἰσορροπίαν καὶ μὲ τὴν σύνθεσιν τῆς Γεν. Συνελεύσεως, ὅπου ἔχουν ἴσην ψήφον κράτη καὶ μὲ 20 κρατίδια, ἔχοντα πληθυσμὸν μικρότερον τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου, δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὰς ὑπερδυνάμεις νὰ ἐξαρτοῦν τὰ συμφέροντά των ἢ νὰ λύουν τὰς διαφορὰς των ἐντὸς τοῦ ΟΗΕ».

Τὸ δεῦτερον σημεῖον εἶναι ἡ ἐνίσχυσις τοῦ διεθνισμοῦ διὰ τὴν ὁποίαν διαφωεῖ ἐπίσης.

Ὄμιλῶν, ὅμως, τὴν 3ην Δεκεμβρίου 1971 ἐνώπιον διευθυντῶν ἐφημερίδων παρακολουθούντων σεμινάριον ἐπὶ τῶν μέσων ἐνημερώσεως ὁ πρῶην γεν. γραμματεὺς Οὐ Θάντ εἶπεν ὅτι εἶναι ὁ πρῶτος πού ἀναγνωρίζει ὅτι μέχρι σήμερον δὲν ἐπετύχωμεν εἰς ἱκανοποιητικὸν μέτρον νὰ καταστήσωμεν κατανοητὴν εἰς τὸ εὐρὺ κοινὸν τὴν φύσιν τοῦ ΟΗΕ καὶ τὴν δρᾶσιν του. Τοῦτο ὀφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν χαρακτήρα τοῦ Ὄργανισμοῦ. Ὡς σύνδεσμος 132 (τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1971) κυριάρχων κρατῶν, ἅτινα ἔχουν διαφορετικὰς ἀπόψεις εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ ζητήματα, ὁ Ὄργανισμὸς δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ προπαγάνδαν.

ὅτι ἡ Δ. Ο. Ε. κατώρθωσε νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἓν μοναδικὸν εἰς τὸ εἶδος τοῦ δημοκρατικὸν ὄργανον καθορισμοῦ τῆς διεθνοῦς κοινωνικῆς πολιτικῆς καὶ τοῦ ἐργατικοῦ δικαίου καὶ ἐπιλύσεως τῶν συγκρούσεων κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, μᾶς διδάσκει ὅτι διὰ τοῦ διαλόγου τὰ Ἠνωμένα Ἔθνη ἠμποροῦν νὰ ἐπιτύχουν πολλά. Βέβαια, ἡ διαφορὰ μεταξύ ΟΗΕ καὶ Διεθνοῦς Ὀργανώσεως Ἐργασίας εἶναι σημαντικὴ. Διότι εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην δὲν μετέχουν μόνον ἀντιπρόσωποι τῶν κυβερνήσεων, ἀλλὰ καὶ ἴσος ἀριθμὸς ἐκπροσώπων τῶν ἐργοδοτῶν καὶ τῶν μισθωτῶν. Ὅπως ὁμως παρετήρησε ὁ γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ΟΗΕ, ἀκόμη καὶ μία ἄκαρπος φαινομενικῶς συζήτησις ἠμπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ σημαντικὸν μέσον ἐκτονώσεως. Εἶναι προτιμότερον, εἶπε, νὰ ἔχουν τὰς διαφοράς των αἱ μεγάλαι δυνάμεις εἰς τὸ Συμβούλιον Ἀσφαλείας, παρὰ εἰς τὰ πεδία τῆς μάχης.

Ὁ παραλληλισμὸς τοῦ ΟΗΕ πρὸς τὴν Δ. Ὀργάνωσιν Ἐργασίας μᾶς ὀδηγεῖ ὁμως καὶ εἰς ἓν ἄλλο συμπέρασμα. Ὅπως ἡ τελευταία διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ καταστῇ Ὀργανισμὸς τῶν εὐρισκομένων εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀναπτύξεως χωρῶν, διότι δὲν συγκινεῖ πλέον τοὺς ἐργάτας τῶν ἀνεπτυγμένων κρατῶν, οὕτω καὶ ὁ ΟΗΕ κινδυνεύει νὰ καταστῇ διεθνὴς ὄργανισμὸς τῶν μικρῶν χωρῶν.

Ἀπὸ τὸν ΟΗΕ δὲν εἶναι δυνατόν, λέγουν οἱ Hadwen καὶ Kaufmann⁽¹⁹⁾ νὰ ζητῶνται πολλά, διότι οὗτος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀπεικόνισις τῶν ἀτελειῶν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τῶν κυβερνήσεων. Ἀλλὰ δὲν θὰ πρέπει νὰ τοῦ ζητῶμεν καὶ πολὺ ὀλίγα, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν εἰς τὸ ἕκαστον τῶν δυνατοτήτων τῆς παγκοσμίου συνεργασίας, τὴν ὁποίαν οὗτος προσφέρει. Ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ ἥρωσ τοῦ Corneille «δὲν ἀξίζει οὔτε αὐτὴν τὴν ὑπερβολικὴν τιμὴν, οὔτε αὐτὴν τὴν περιφρόνησιν». Μὲ δεδομένας τὰς ἀξίας, τὰς ὁποίας οὗτος καλεῖται νὰ ὑπερασπίσῃ καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους πρόκειται νὰ ἀποφύγῃ, ἢ συμμετοχὴ εἰς τὸν διεθνῆ ὄργανισμὸν ἀπαιτεῖ τὴν διατήρησιν μιᾶς ἀναγκαίας ἰσορροπίας μεταξύ τοῦ ἀκράτου ἰδεαλισμοῦ, ἀφ' ἐνὸς καὶ τοῦ κυνισμοῦ, ἀφ' ἑτέρου. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναμένωμεν, λέγει ὁ Chaumont⁽²⁰⁾ ὅτι οἱ εἰς τὸν ὄργανισμὸν ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων ἐθνῶν θὰ ἀποβάλλουν, εἰσερχόμενοι εἰς αὐτόν, ὅπως τὰ ἐπανωφώρα εἰς τὸν προθάλαμον, τὰς ἰδέας καὶ τὰς προκαταλήψεις, τὴν φυλὴν τῶν ἢ τὴν διαπαιδαγώγησίν των.

Οἱ κατηγοροῦντες τὸν ΟΗΕ δι' ἑλλειψιν ἀποτελεσματικότητος θὰ ἔπρεπε ἴσως νὰ σκεφθοῦν δύο τινά: πρῶτον τί πράττουν οἱ ἴδιοι διὰ νὰ ἀποκτήσῃ οὗτος ἀποτελεσματικότητα καὶ δεύτερον μήπως ζητοῦν ταύτην πρὸς ὄφελός των καὶ ποτὲ ἐναντίον των.

Εἶναι χρήσιμον, καταλήγουν οἱ Hadwen καὶ Kaufmann⁽²¹⁾, νὰ ἐπανερχόμεθα συχνά εἰς τὰς πρωταρχικὰς ἀρχάς, αἵτινες κρύπτονται ὀπισθεν τῶν παραδοσιακῶν θέσεων τοῦ Ὀργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καὶ νὰ τὰς ἐπανεξετάζωμεν ὑπὸ τῶν φῶς τῶν νέων συνθηκῶν, αἵτινες ἐδημιουργήθησαν εἰς τὸν σημερινὸν κόσμον. Καὶ αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει, νομίζω, ὁ σημερινὸς ἑορτασμὸς.

19. Ἐνθ' ἀνωτέρω, σελ. 180 - 181.

20. L'Organisation des Nations Unies, (Ἐπίλογος).

21. Ἄνωτ. σελ. 162.